

A stylized, light-colored illustration of a plant with several leaves and a cluster of small, round buds or flowers, positioned on the left side of the page against a dark brown background.

VESELĪBAS MINISTRIJAS VEIKTĀS AKTIVITĀTES AR CELIAKIJU SLIMU BĒRNU TIESĪBU IEVĒROŠANAS VEICINĀŠANĀ

Liene Cipule
Veselības ministrija
Parlamentārā sekretāre

Rīga 2013.gada 4.oktobris

LATVIJAS REPUBLIKA
VESELĪBAS MINISTRIJA

Celiakija Latvijā

- Latvijā ar celiakiju slimo ap **1%** cilvēku no visas populācijas
- Latvijā oficiāli reģistrēti ir **1200** bērnu ar celiakiju;
- Pieaugušo slimnieku mūsu valstī ir līdz **5000**
- Eiropā celiakiju sastop vienam cilvēkam no 50 līdz 300 iedzīvotājiem
- Celiakijas izraisītie simptomi ir ļoti dažādi un netipiski, kas apgrūtina savlaicīgas diagnostikas iespējas

VM veiktie atbalsta pasākumi celiakijas pacientiem

- Atbilstošas ēdināšanas nodrošināšana bērnudārzos un skolās. 13.03.2012. MK Nr.172 „**Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem**”
- Nosaka, ja izglītojamam ir ārsta apstiprināta diagnoze (piemēram, celiakija, cukura diabēts, pārtikas alerģija), kuras dēļ ir nepieciešama uztura korekcija, iestādēm ir **jānodrošina atbilstoša ēdināšana**

VM veiktie atbalsta pasākumi celiakijas pacientiem

- Lai atvieglotu ēdienkartes sastādīšanu, VM ir izstrādājusi **grozījumus MK Nr.172**, papildinot, ka ēdināšana bērniem, kuriem ir ārsta apstiprināta diagnoze (celiakija, cukura diabēts, pārtikas alerģija vai nepanesība) **ēdināšana tiek nodrošināta saskaņā ar ārsta rakstiskiem norādījumiem**, lai izvairītos no tā, ka ēdienkartē tiek iekļauti pārtikas produkti, kurus nepieļauj lietot bērniem ar attiecīgo diagnozi

Izglītošanas pasākumi izglītības iestāžu ēdinātājiem

- Sadarbībā ar biedrību „Dzīve bez glutēna” un 2012.g tika izstrādāts un iespiests informatīvais materiāls

„Ieteikumi ar celiakiju slimu bērnu ēdināšanai pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādēs”

- Kas ir celiakija, glutēns, kādi ir atļautie pārtikas produkti ar celiakiju slimojošajiem bērniem, praktiski ieteikumi maltīšu pagatavošanai pirmsskolās, pamatskolās un vidusskolās un ēdienkartes paraugs piecām dienām
- Materiāls tiek izplatīts skolās un bērnudārzos strādājošiem skolu ēdināšanas uzņēmumiem
- Ar ieteikumiem var iepazīties SPKC mājas lapā - <http://www.spkc.gov.lv/informativie-izdevumi//>

Apmācību semināri

- Sadarbībā ar biedrību „Dzīve bez glutēna” 2012.gadā **organizēja semināru izglītības iestāžu pārstāvjiem**, kas ir atbildīgi par bērnu ēdināšanu
- Semināra laikā dalībnieki tika informēti par bērnu ar celiakiju uztura īpatnībām un labākajiem veidiem, kā organizēt ēdināšanu šiem bērniem izglītības iestādēs
- 20.novembrī biedrība organizēja šim jautājuma veltītu preses konferenci, kurā piedalījās arī VM
- **Plānots šādas apmācības rīkot atkāroti sadarbībā ar SPKC**

Citu valstu pieredze ēdināšanas īstenošanā izglītības iestādēs

- ES valstīs bērnu **uzturs ir viena no prioritātēm** tāpēc ir ļoti svarīgi, ka skolās un bērnudārzos ir noteiktas rekomendācijas vai jau konkrēti standarti, normas, kas nosaka uzturvērtības un kaloriju daudzumu, kā arī prasības attiecībā uz pievienotā sāls daudzumu
- **Daudzās ES valstīs nav likumiski apstiprinātu (nav izdoti normatīvie akti, kā tas ir Latvijā) uztura standartu** skolās un bērnudārzos, bet ir **rekomendācijas** skolām un bērnu dārziem, skolu ēdinātājiem veselīga un sabalansēta uztura nodrošināšanai
- ES ir noteikti ierobežojumi attiecībā uz uzturā nevēlamu pārtikas produktu aprites ierobežojumiem
- Īrijā un Lielbritānijā ir **noteikti uztura normu standarti skolās**. Ir izstrādātas atsevišķas rekomendācijas, lai nodrošinātu uzturu arī tiem skolēniem, kuriem ir pārtikas alerģijas, cukura diabēts vai celiakija. Atsevišķi ieteikumi ēdināšanai bērniem **balsoties uz reliģisko pārliecību**(musulmaņi utt.)

Pārtikas produkti celiakijas slimniekiem Latvijā

- Speciāls uzturs ir dārgs, vidēji **3-4 reizes** dārgāks par parasto pārtiku
- Latvijā bez glutēna produktus ražo ļoti maz
- Ir atsevišķi saldumu ražotāji, kas **uz iepakojuma norāda "nesatur glutēnu"**, tomēr nav **sertificējuši** šos produktus kā bezglutēna un nevar to apstiprināt ar pārtikas laboratorijas analīzēm.
- Pārtikas produkti, kas nesatur glutēnu Latvijā tika marķēti ar īpašu logo, kurā attēlota pārsvītrotā **vārpīņa**. Šī logo izvietojuma licence Latvijā pieder biedrībai »Dzīve bez glutēna«
- Aptiekās var iegādāties bezglutēna produktus, un tie šobrīd tiek ievesti ne tikai no Itālijas, bet arī no citām valstīm
- Bezglutēna produkti ir nopērkami arī **lielveikalos**, kas jau vairāk ka gadu beidzot ir nodalīti atsevišķos plauktos un viegli atrodami

Pārtikas produktu marķēšana

- ES pastāv vienotas pārtikas produktu marķēšanas prasības un Latvijā par pārtikas aprites, ražošanas un marķēšanas politikas izstrādāšanu un īstenošanu ir atbildīga Zemkopības ministrija
- Latvijā pārtikas produktu marķēšanas kārtību un prasības nosaka, 2004.gada 23.novembra MK Nr.964 „Pārtikas preču marķēšanas noteikumi”
- Šo noteikumu 1.pielikums nosaka, tās pārtikas preču sastāvdaļas – alergēnus, ko obligāti jānorāda marķējumā

Paldies!

